

Finansiella instrument är alla typer av instrument som är avsedda för handel på värdepappersmarknaden. Dessa kan delas in i komplexa och icke komplexa instrument. Innan du handlar med ett finansiellt instrument är vi skyldiga att försäkra oss om att du har tillräcklig kunskap och erfarenhet för att förstå egenskaperna och riskerna med instrumentet. Nedan hittar du information om de viktigaste egenskaperna och riskerna hos en typ av instrument som du visat intresse för. Om du inte har tillräcklig kunskap och erfarenhet är vår rekommendation att du inte handlar med detta instrument.

Så fungerar fonder

En fond (värdepappersfond) är en portfölj som investerar i olika typer av värdepapper, till exempel aktier, räntebärande papper eller andra fonder. Portföljen ägs gemensamt av alla som sparar i fonden, de så kallade andelsägarna. För fondsparande i försäkring är det Försäkringsbolaget som är andelsägare till de fonder som kopplas till varje enskild försäkring.

Fonder finns för många olika marknader och med olika risknivåer. Varje fond har sitt eget regelverk för hur och var fonden får investera. Fondens placeringsinriktning framgår av faktablad och fondbestämmelser för fonden. Fondens andelsägare överlåter åt en professionell förvaltare att förvalta och handla för fondens räkning. Det är förvaltarens uppgift att bestämma vilka specifika värdepapper fonden ska investera i inom ramen för fondbestämmelserna.

Målet för en fond är normalt att ge andelsägarna en så hög avkastning som möjligt med hänsyn till fondens risknivå. Fondens avkastning består av marknadsvärdet på värdepapper som fonden har investerat i samt eventuella aktie- och ränteutdelningar. Avkastningen påverkas också av förändringar i valutakurser samt kostnader som fonden har.

Fonder kan delas in i värdepappersfonder (UCITS-fonder) och alternativa investeringsfonder (AIF:er). Värdepappersfonder har striktare placeringsregler och högre krav på riskspridning än alternativa investeringsfonder. I det här materialet beskrivs egenskaperna och riskerna med värdepappersfonder.

Spara i fonder

Fondsparande är öppet för alla och passar de flesta. Innan du köper en fond bör du bestämma vilken risknivå du vill ha på ditt sparande och hur länge du vill spara. Du bör också ta hänsyn till dina övriga investeringar. Fonder passar särskilt bra för månadssparande, eftersom det innebär att du sprider risken genom att köpa andelar vid olika tillfällen. Det gör det också möjligt att spara ett mindre belopp varje månad, istället för att sätta in en större summa vid enstaka tillfällen.

Handla med fonder

Ett vanligt sätt att spara i fonder är via ett investeringssparkonto (ISK), ett fondkonto eller en depå. Fonder är också ett alternativ i olika former av pensionssparande och kapitalförsäkringar.

Kursen på en fond kallas för nettoandelsvärde (NAV). Om fondens tillgångar ökar i värde kommer också fondkursen att öka. För merparten av de fonder du kan handla via SEB sätts en ny kurs varje vardag. Fondernas kursutveckling kan du följa via fondkurslistan.

Olika fondkategorier

Fonder kan delas upp i olika kategorier baserat på de värdepapper som de investerar i.

Aktiefonder placerar i aktier. Inom kategorin aktiefonder finns många olika placeringsinriktningar, exempelvis fonder som inriktar sig mot enstaka länder (t ex Sverigefonder) eller sektorer (t ex teknologifonder). Breda aktiefonder, som till exempel globalfonder, placerar i många olika länder och sektorer. Aktiefonder lämpar sig bäst för långsiktiga placeringar.

Räntefonder placerar i räntebärande värdepapper med olika löptider, exempelvis obligationer och statsskuldväxlar. Penningmarknadsfonder (korta räntefonder) placerar i värdepapper med kortare löptid, medan obligationsfonder (långa räntefonder) placerar i värdepapper med längre löptid. Räntefonder lämpar sig för både kort- och långsiktiga placeringar.

Blandfonder investerar i flera olika tillgångsslag, exempelvis aktier, räntebärande värdepapper och andra fonder. Fördelningen mellan tillgångsslagen kan skilja sig åt mellan olika blandfonder.

Indexfonder placerar i instrument som följer sammansättningen i ett visst index. Indexet kan till exempel bestå av aktier eller räntebärande placeringar.

Fond-i-fonder, eller fondandelsfonder, placerar enbart i andra fonder. Fond-i-fonder kan vara ett alternativ till att du själv placerar i flera olika fonder.

Hedgefonder har friare placeringsregler än traditionella fonder och använder sig oftare av derivat i syfte att öka eller minska fondens risk. Målsättningen är att ge avkastning oavsett om marknaden går upp eller ner. Trots att många hedgefonder har som mål att skydda mot oväntade förändringar kan en hedgefond ha hög risk, bland annat då sådana fonder kan vara högt belånade.

Hållbara och etiska fonder tar särskild hänsyn till faktorer som mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, etik och/eller miljö. Både aktie- och ränte- och blandfonder kan vara hållbara och/eller etiska. Förvaltaren kan till exempel välja bort bolag som investerar i en viss bransch, eller välja in bolag i fonden som aktivt arbetar för en bättre miljö.

Börshandlade fonder är normalt indexfonder som följer utvecklingen hos ett givet index. Börshandlade fonder handlas precis som aktier i realtid på en börs.

Risk

Att investera i fonder innebär alltid en risk, vilket betyder att investeringen över tid både kan öka och minska i värde. Ju större svängningar desto större risk att förlora pengar, men också möjlighet till högre avkastning.

Olika fondkategorier har olika risknivå, men även inom samma kategori kan risken skilja sig åt. Fonder anses generellt som en mindre riskfylld placering än till exempel enskilda aktier, eftersom en fond sprider risken mellan många olika innehav (en värdepappersfond ska enligt lag ha minst 16 innehav). Vanligtvis placerar en fond i många fler innehav än så.

Aktiefonder kännetecknas generellt av högre risk än till exempel räntefonder. Generellt sett har bredare fonder som sprider risken mellan olika regioner och branscher lägre risk än mer nischade fonder. Fonder som placerar på utvecklade marknader såsom Nordamerika och Europa anses ha lägre risk än fonder som placerar på tillväxtmarknader. En blandfond har lägre risk än en aktiefond, men generellt högre risk än en räntefond.

Fonders risk beskrivs med en sjugradig skala där 1 står för lägst risk och 7 för högst risk. Kategori 1 innebär dock inte att fonden är riskfri. För de flesta fonder bestäms risknivån utifrån hur fondens värde har varierat de senaste fem åren. För vissa typer av fonder kan risknivån istället bestämmas utifrån den maximala risk som fonden får ta. Eftersom riskskalan är EU-gemensam är det enkelt att jämföra fonder mellan länder i Europa.

I SEB:s fondsortiment klassas fonder med risknivå 1-3 som fonder med låg risk, fonder med risknivå 4-5 som fonder med medelhög risk och fonder med risknivå 6-7 som fonder med hög risk. I fonder med hög risk kan värdet variera kraftigt över tid.

Fonder kan också bli föremål för specifika risker som inte återspeglas i risknivån men som ändå påverkar fondens värde. Exempel på dessa är valutarisk, som uppstår om fonden investerar i utländska valutor, eller likviditetsrisk som kan uppstå om fondens tillgångar är svåra att sälja vid en viss tidpunkt. Att investera i fonder kan också innebära operativa risker, vilket är risk för förlust på grund av exempelvis systemhaveri eller fel orsakade av externa händelser. I faktabladet kan du läsa vilka specifika risker som är förknippade med en viss fond.

Avgifter och kostnader

Hur hög avgift en fond har beror bland annat på placeringsinriktningen och hur aktiv förvaltningen är. Generellt är aktiefonder dyrare än räntefonder och aktivt förvaltade fonder dyrare än indexfonder.

Förvaltningsavgiften tas ur fonden varje dag och uttrycks i procent per år. Förvaltningsavgiften täcker bland annat fondbolagets kostnader för förvaltning och administration samt förvaring av värdepapper i depå hos banken.

Årlig avgift är ett standardiserat mått framtaget för att det ska gå att jämföra kostnader för fonder i hela Europa. I den årliga avgiften ingår förutom förvaltningsavgiften även kostnader för till exempel marknadsföring och distribution. Den årliga avgiften avser oftast föregående kalenderårs kostnader.

Prestationsbaserad avgift är en särskild avgift som tas ut om fondens avkastning överträffar vissa förutbestämda kriterier. Den här typen av avgift används ofta i hedgefonder eller andra aktivt förvaltade fonder.

Total kostnad är den sammanlagda kostnaden för ditt fondsparande. Här ingår även kurtage som fonden betalar vid köp och försäljning av värdepapper i fonden.

Mer information

Historisk avkastning är ingen garanti för framtida avkastning. Fondandelar och andra finansiella instrument kan både stiga och falla i värde och det är inte säkert att du får tillbaka investerat kapital.

Varje fond har unika egenskaper som påverkar avkastningen. Därför är det viktigt att du sätter dig in i villkoren för just den fond du vill handla i. I kurslistan för fonder finns specifik information i form av faktablad, produktblad, hållbarhetsprofiler och årsrapporter. Här finns även prospekt och informationsbroschyrer med fondbestämmelser.

Tänk på att:

- Historisk avkastning är ingen garanti för framtida avkastning. Värdet på finansiella instrument kan både öka och minska och det är inte säkert att du får tillbaka hela det investerade kapitalet.
- För att handla med dessa instrument ska du själv sätta dig in i de avtal och villkor som gäller för handel med finansiella instrument. Vilket avtal som tillämpas beror på vilket instrument du ska handla i.
- Vissa instrument förutsätter att du är skyldig att leverera betalningar i framtiden. Det är viktigt att du har beredskap att möta dina åtaganden.
- Kontrollera uppgifterna på avräkningsnotan samt annan rapportering kring dina innehav och reklamera omgående eventuella fel.
- Bevaka löpande värdeförändringen på dina innehav och positioner.
- Du är själv ansvarig för att vidta de åtgärder som krävs för att minska risken för förluster.
- Be alltid om kompletterande marknadsföringsmaterial eller ytterligare information som närmare beskriver det finansiella instrument som du är intresserad av.